

הלכות אישות פרק יג

פרק יג: כסות

שיעור הכסות

א.

כמה הכסות שהוא חייב ליתן לה?

בגדים של חמישים זוז משנה לשנה ממטבע אותן הימים, שנמצאו החמישים שישה דינרין ורביע דינר כסף.

נותנן לה חדשים בימות הגשמים, ולובשת בלאיותיהן בימות החמה. והשחקים, והן מותר הכסות - הרי הן שלה, כדי שתתכסה בהן בימי נידתה.

ונותן לה חגור למתניה, וכופח לראשה, ומנעל ממועד למועד:

ב.

במה דברים אמורים? באותן הימים ובארץ ישראל.

אבל בשאר זמנים ושאר מקומות, אין הדמים עיקר, יש מקומות שיהיו הבגדים שם ביוקר הרבה, או בזול הרבה, אלא העיקר שסומכין עליו - שמחייבין אותו ליתן לה בגדים הראויין לימות הגשמים ולימות החמה בפחות שלובשת כל אשה בעלת בית שם באותה המדינה:

ג.

ובכלל הכסות שהוא חייב לה - כלי בית, ומדור שיושבת בו.
ומה הן כלי הבית? מיטה מוצעת, ומפץ או מחצלת לישב עליה,
וכלי אכילה ושתייה, כגון קדירה וקערה וכוס ובקבוק וכיוצא בהן:

ד.

והמדור - ששוכר לה בית של ארבע אמות על ארבע אמות, ותהיה רחבה
חוצה לו כדי להשתמש בה, ויהיה לו בית הכיסא חוץ ממנו:

תכשיט

ד.

וכן, מחייבין אותו ליתן לה תכשיט, כגון בגדי צבעונין להקיף על ראשה
ופדחתה, ופוך ושרק וכיוצא בהן, כדי שלא תתגנה עליו:

ה.

במה דברים אמורים? בעני שבישראל, אבל בעשיר - הכל לפי עשרו.
אפילו היה ראוי לקנות לה כלי משי ורקמה וכלי זהב - כופין אותו ונותן.
וכן המדור - לפי עשרו, והתכשיט וכלי הבית - הכל לפי עשרו.
ואם קצרה ידו ליתן לה ואפילו כעני שבישראל - כופין אותו להוציא,
ותהיה הכתובה חוב עליו עד שיעשיר:

1.

ולא האשה בלבד, אלא בניו ובנותיו הקטנים בני שש או פחות - חייב ליתן להן כסות המספקת להן, וכלי תשמיש, ומדור לשכון בו. ואינו נותן להן כפי עשרו, אלא כפי צרכן בלבד. זה הכלל: כל מי שיש לו עליו מזונות, בין בחייו בין אחר מותו - יש לו כסות וכלי בית ומדור. וכל שבית דין מוכרין למזונותיו - כך מוכרין לכסותו וכלי ביתו ומדורו:

פסיקת תכשיט

2.

האשה שהלך בעלה, ופסקו לה בית דין מזונות וכסות וכלי בית ושכר מדור - אין פוסקין לה תכשיט, שהרי אין לה בעל שתתקשט לו. אבל מי שנשתטה בעלה או נתחרש - פוסקין לה תכשיט. ודין הבעל עם אשתו בטענת הכסות והכלים ושכר הבית - כדינם בטענת המזונות, אם אמר הוא "נתתי" והיא אומרת "לא נתתה" - דין אחד לכל:

המדיר את אשתו

3.

המדיר את אשתו שלא תתקשט באחד מכל המינים, בעניות -

שנה אחת - יקיים.

יתר על כן - או יתיר נדרו, או יוציא ויתן כתובה.

ובעשירות -

שלשים יום - יקיים.

יתר על כן - או יתיר נדרו, או יוציא ויתן כתובה:

ו.

הדירה שלא תלך למרחץ,

בכרכין - שבת אחת,

ובכפרים - שתי שבתות.

שלא תנעל מנעל,

בכפרים - שלשה ימים,

ובכרכין - מעת לעת.

יתר על זה - או יתיר נדרו, או יוציא ויתן כתובה:

י.

הדירה שלא תשאיל ושלא תשאל מכלי הבית שדרך כל השכנות לשאול אותן ולהשאילן, כגון נפה וכברה, ריחיים ותנור, וכיוצא בהן - יתיר נדרו או יוציא ויתן כתובה, מפני שמשאיה שם רע בשכנותיה:

י.

וכן, היא שנדרה שלא תשאל ושלא תשאיל נפה וכברה ריחיים ותנור וכיוצא בהן, ושלא תארוג בגדים נאים לבנה, במקום שדרך לארוג אותן לבנים - תצא שלא בכתובה, מפני שמשאיתו שם רע בשכנותיו שהוא כילי:

יא.

מקומות שדרךן שלא תצא אשה בשוק בכופח שעל ראשה בלבד, עד שיהיה עליה רדיד החופה את כל גופה כמו טלית - נותן לה בכלל הכסות רדיד הפחות בכל הרדידים.

ואם היה עשיר - נותן לפי עשרו, כדי שתצא בו לבית האבל או לבית המשתה.

לפי שכל אשה יש לה לצאת ולילך לבית אביה לבקרו, ולבית האבל, ולבית המשתה, לגמול חסד לרעותיה ולקרובותיה, כדי שיבואו הם לה, שאינה בבית הסוהר עד שלא תצא ולא תבוא:

יב.

אבל גנאי הוא לאשה שתהיה יוצאה תמיד, פעם בחוץ פעם ברחובות, ויש לבעל למנוע אשתו מזה, ולא יניחה לצאת אלא כמו פעם אחת בחודש או פעמיים בחודש כפי הצורך, שאין יופי לאשה אלא לישוב בזוית ביתה, שכך כתוב "כל כבודה בת מלך פנימה" (תהלים מ"ה:ד) :

יב.

המדיר את אשתו שלא תלך לבית אביה,

בזמן שהן עמה בעיר -

חודש אחד - ממתנין לו,

שנים - יוציא ויתן כתובה.

ובזמן שהן בעיר אחרת -

רגל אחד - ממתנין לו,

יג.

המדיר את אשתו שלא תלך לבית האבל ולבית המשתה - או יתיר נדרו, או יוציא ויתן כתובה, שזה כמי שאסרה בבית הסוהר ונעל בפניה. ואם היה טוען מפני בני אדם פרוצין שיש באותו בית האבל או בבית המשתה, והוחזקו שם פרוצין - שומעין לו:

יד.

האומר לאשתו, "אין רצוני שיבואו לביתי אביך ואמך אחיך ואחיותיך" - שומעין לו, ותהיה היא הולכת להן כשיארע להן דבר, ותלך לבית אביה פעם בחודש, ובכל רגל ורגל, ולא ייכנסו הן לה אלא אם אירע לה דבר, כגון חולי או לידה, שאין כופין את האדם שייכנסו אחרים לרשותו. וכן, היא שאמרה, "אין רצוני שתיכנס אצלי אמך ואחותך, ואיני שוכנת עמהן בחצר אחת, מפני שמרעין לי ומצרין לי" - שומעין לה, שאין כופין את האדם שישבו אחרים עמו ברשותו:

בחירת מדור

טו.

האיש שאמר, "איני דר במדור זה מפני שבני אדם רעים, או פרוצים, או גויים, בשכונתי, ואני מתיירא מהן" - שומעין לו, אף על פי שלא הוחזקו בפריצות, שכך ציוו חכמים, הרחק משכן רע. ואפילו היה המדור שלה - מוציאה ממנו ושוכן בין בני אדם כשרים.

וכן, היא שאמרה כן, אף על פי שהוא אומר, "אני איני מקפיד עליהן" - שומעין לה, מפני שהיא אומרת, "אין רצוני שיצא עלי שם רע בשכונת אלו":

ארצות

טז.

כל היישוב ארצות ארצות הוא, כגון ארץ כנען, וארץ מצרים, וארץ תימן, וארץ כוש, וארץ שנער, וכיוצא בהן. ובכל ארץ וארץ - מדינות וכפרים. וערי ישראל לענין נישואין שלש ארצות היו - יהודה, ועבר הירדן, והגליל:

יז.

איש שהיה מארץ מן הארצות, ונשא אשה בארץ אחרת - כופין אותה ויוצאה עמו לארצו, או תצא בלא כתובה, שעל מנת כן נשאה, ואף על פי שלא פירש.

אבל הנושא אשה באחת מן הארצות, והוא מאנשי אותה הארץ - אינו יכול להוציאה לארץ אחרת, אבל מוציאה ממדינה למדינה, או מכפר לכפר באותה הארץ:

יח.

ואינו יכול להוציאה לא ממדינה לכפר, ולא מכפר למדינה - שיש דברים ששיבת המדינה טובה להן, ויש דברים ששיבת הכפרים טובה להן.

יח.

וכשמוציאה ממדינה למדינה או מכפר לכפר באותה הארץ - אינו מוציאה לא מנוה יפה לנוה רע, ולא מרע ליפה, מפני שהיא צריכה להיטפל ולבדוק עצמה יפה בנוה היפה, כדי שלא תהיה בו קלה וכעורה:

יט.

וכן, לא יוציאנה ממקום שרובו ישראל למקום שרובו גויים.
ובכל מקום מוציאין ממקום שרובו גויים למקום שרובו ישראל:

יט.

במה דברים אמורים? מחוצה לארץ לחוצה לארץ, או מארץ ישראל לארץ ישראל. אבל מחוצה לארץ לארץ ישראל - כופין לעלות אפילו מנוה היפה לנוה הרע, ואפילו ממקום שרובו ישראל למקום שרובו גויים מעלין.

ואין מוציאין מארץ ישראל לחוצה לארץ, ואפילו מנוה רע שרובו גויים לנוה יפה שרובו ישראל:

כ.

אמר האיש לעלות לארץ ישראל, והיא אינה רוצה - תצא שלא בכתובה.
אמרה היא לעלות, והוא אינו רוצה - יוציא ויתן לה כתובתה.
והוא הדין לכל מקום מארץ ישראל עם ירושלים - שהכל מעלין לארץ ישראל, ואין הכל מוציאין משם. והכל מעלין לירושלים, ואין הכל מוציאין משם: